

Renata Salecl

Disciplina kot pogoj svobode

KRT, Ljubljana 1991

To delo Renate Salecel se dobro bere. Vsebuje celo vrsto sintagem in idej, duhovitih analogij in ponazoritev, pa tudi dokazovanja in izpeljav, ki so marsikateremu ušesu že znane. Delo je namreč nastajalo na začetku petletke, ki se letos končuje. Kljub temu deluje sveže, zlasti z nekaterimi domislicami v njegovi sestavi.

V uvodnem delu Saleclova predstavlja pojmovni aparat na način, ki bi razhudil klasične v naravoslovje zazrte definitorne sociologe. V uvodu hkrati s pojmovnim aparatom predstavlja tudi način ukvarjanja s problemi in ta način, se zdi, ni ravno reflektiran. Pa nič zato, saj refleksija tudi ni vse.

Knjiga obravnava produkcijo discipline, socializacijo, zato je osrednji objekt mladina. Z mladino se začne (kot je bila obravnavana v letu 1947 v sklopu političnih ciljev), z mladino se konča (klasifikacija "odgovorov na mladino" v povojnem obdobju v petih tonih). Vmes je marsikaj. Od nadzorovanja preko kuge, otroka, prava, liberalizma, države raznih tipov do pravne filozofije, kriminologije, psihoanalize, individua, zločina normalizacije v realnem socializmu, kulta otroka, vzgoje v zgodovini, od Lockove teorije vzgojne kazni preko Kantove teorije vzgoje do lacanovskih vzgojnih teorij, skratka kar nekaj. Že iz teh navedb je razvidno, da Saleclova povezuje nekatera področja, ki so praviloma daleč vsaksebi, zapisana vsako svoji znanosti. T.i. interdisciplinarnost nam tu kot oznaka za njeno početje prav nič ne pomaga, ker je tudi njena interdisciplinarnost povsem samosvoja in zato "problematična".

Saleclova v svojem delu povezuje problematiko vzgoje z državo (ne le IAD, temveč tudi s kaznovalno politiko, represijo) in reprodukcijo oblasti (od družine do medijev in nazaj) ter preko tega ponuja pojem politike (implicitno), ki ga bomo na Slovenskem še dolgo grizli, predno ga bomo spustili v nižja prebavila. "Le kako more te mlade in lepe dušice penetrirati v takšno svinjarijo, kot je oblast? Kako more take drobne reči postavljati ob bok državi?! Nezaslišano!" (cit. po Moralnem rezoniranju).

Hierarhija dosedanjih povezav in pojmovanj se v tem delu ruši. Konstruktivistki bodo ob branju te knjige upravičeno prizadeti: "Ta Saleclova nič drugega ne ponuja." Knjiga ponuja tistemu, ki v njej ne išče ponudka za tisto mesto, ki se je že zdavnaj izpraznilo in ponovno napolnilo. Ponuja drugačen pogled.

Igor Lukšič

Steve Woolgar

SCIENCE: the very idea

Ellis Horwood Limited, Tavistock Publications Limited, London & New York 1988

Steve Woolgar, profesor sociologije in projektni direktor na raziskovalnem Centru za inovacije, kulturo in tehnologijo na University of West London, je soavtor in urednik štirih odmevnih knjig¹ iz področja družbenih študij znanosti - *social study of science*² in verjetno eden od najvplivnejših predstavnikov sodobne sociologije znanstvenega vedenja (*sociology of scientific knowledge*). Njegove sociološke študije znanja in znanosti so bistveno drugačne od tradicionalne *sociologije znanosti*, kjer so pisci, kot na primer Robert K. Merton, usmerjali raziskovalni interes na odvisnost znanosti od družbenih institucij, od *sociologije znanja*, kjer je prevladovalo razmišljanje o ideologiji in družbenokulturnih temeljih znanosti, kot tudi od bolj "družbeno" zainteresiranih *zgodovinarjev in filozofov znanosti* kot sta bila na primer Thomas Kuhn in Paul Feyerabend. V delih

1 Steve Woolgar, Bruno Latour, *Laboratory Life: the Construction of Scientific Facts*, Princeton, NJ.: Ellis Horwood/Tavistock, 1988

- Steve Woolgar (editor), *Knowledge and Reflexivity, New Frontiers in the Sociology of Knowledge*, SAGE Publication, London 1988

- Steve Woolgar (co-editor with Michael Lynch) *Representation in Scientific Practice*, 1989

2 Termin "social study of science" po Woolgarju zaobjema različne disciplinarne interese v proučevanju znanosti: sociologijo in zgodovino znanosti, ter manj izrazito tudi filozofijo, antropologijo in psihologijo znanosti.